

Guia docent de l'assignatura "Introducció a l'arxivística" del Mòdul 1 "Fonaments de l'arxivística"

1. IDENTIFICACIÓ

- ✓ **Nom de l'assignatura/mòdul:** Introducció a l'Arxivística / Fonaments de l'Arxivística
- ✓ **Codi:** 42105
- ✓ **Titulació:** Màster en Arxivística i Gestió de Documents
- ✓ **Curs acadèmic:** 2018-2019
- ✓ **Tipus d'assignatura/mòdul:** Presencial
- ✓ **Crèdits ECTS (hores):** 5 ECTS
- ✓ **Període d'impartició:** Primer semestre
- ✓ **Idioma en que s'imparteix:** Català
- ✓ **Responsable de l'assignatura/mòdul i mail de contacte:** Vicenç Ruiz Gómez
vicente.ruiz@uab.cat

2. PRESENTACIÓ

La finalitat de l'assignatura és dotar els alumnes dels coneixements generals, però al mateix temps fonamentals i imprescindibles, sobre l'Arxivística com a ciència interdisciplinària, sobre els arxius, els documents, els sistemes arxivístics i els centres d'arxiu i conèixer la seva evolució.

El contingut i la metodologia ha de contribuir a clarificar els punts de debat i de reflexió propis de l'arxivística com a ciència emergent i en vies de consolidació, com ara els seus límits amb les altres ciències, les diferents tendències i escoles arxivístiques o la terminologia.

3. OBJECTIUS FORMATIUS

- Introduir els conceptes, principis, funcions i metodologia de la disciplina arxivística per servir de pont d'altres assignatures i facilitar la millor comprensió dels seus continguts.
- Emmarcar l'objecte del Màster, presentar-ne la matèria i ordenar-ne el contingut: l'arxivística com a ciència interdisciplinària, els arxius, els documents, els sistemes arxivístics i els centres.
- Contribuir a clarificar els punts de debat i de reflexió propis de l'arxivística i introduir les innovacions en aquest camp.

4. COMPETÈNCIES I RESULTATS D'APRENTATGE

4.1 COMPETÈNCIES BÀSIQUES

- B07 Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- B08 Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, essent incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- B10 Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran mesura autodirigida o autònoma.

4.2 COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

- CE1 Demostrar que comprèn l'evolució de l'arxivística i dels seus conceptes i fonaments.

Resultats d'aprenentatge:

- CE1.1. Distingir les fonts per a l'estudi de l'arxivística.
- CE1.2 Aplicar la terminologia i els conceptes arxivístics.
- CE1.3 Reconèixer els sistemes arxivístics.

4.3 COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

- GT1 Tenir raonament crític, compromís ètic i social i respecte a la diversitat i a la multiculturalitat.
- GT4 Comunicar coneixement de forma oral i escrita.
- GT8 Actualitzar i reciclar coneixements a través de la formació continuada.

5. TEMARI I CONTINGUTS

---

1. L'arxivística com a ciència interdisciplinària.

1.1 **L'arxivística com a ciència:** El concepte, la definició i els camps bàsics d'actuació.- La gènesi i l'evolució: la fase prèvia, el naixement a mitjan segle XIX i l'arxivística científica a partir de la Segona Guerra Mundial.- La gestió documental.- L'arxivística en la societat de la informació.

1.2 **Les ciències afins i les ciències complementàries:** L'arxivística i les ciències de la informació i la documentació.- La paleografia.- La diplomàtica.- La cronologia.- La història de les institucions.- El dret administratiu i la legislació.- Les tecnologies de la informació.- Altres.

1.3 **El principi bàsics i les normes:** El principi de provenença, el de respecte a l'ordre original i el de respecte a l'estructura arxivística.- El cicle de vida dels documents.- El model continu.- Les normes en arxivística.- La terminologia arxivística.

2. Els arxius

2.1 **Els arxius i la seva tipologia:** L'evolució històrica del concepte d'arxiu.- La definició actual: les tres accepcions.- Els tipus d'arxiu segons els criteris bàsics: personalitat jurídica del productor i cicle vital dels documents.

2.2 **La història dels arxius:** Època antiga: els arxius de palau.- Món grecoromà: els arxius públics.- Època medieval: els tresors de cartes.- Època moderna: els arxius, arsenals de l'autoritat.- Època contemporània: els arxius, laboratoris de la història. En l'actualitat: els arxius en la societat de la informació.

2.3 **Les funcions dels arxius:** La funció cultural i la gestió documental.- La gestió documental en la fase de producció de documents.- Organitzar: identificació, avaluació, classificació, ordenació i descripció.- Conservar: prevenció, restauració i reproducció.- Servir: comunicació i difusió dels documents.

2.4 **La dimensió democràtica dels arxius.** Arxius i drets humans.- Arxius, memòria i coneixement

3. Els documents i la informació.

3.1 **Els documents:** El concepte i la definició de document.- Les característiques dels documents d'arxiu.- Els tipus de documents d'arxiu segons la forma, la qualitat dels seus productors o el llenguatge de transmissió de la informació.- La tradició documental.

3.2 **Els valors i les edats dels documents:** Els diferents valors dels documents.- El valor primari o jurídic.- El valor secundari o històric.- Les tres fases o edats dels documents i el valor continu dels documents.

3.3 **Les agrupacions documentals:** El concepte de fons i de subfons.- La secció documental.- El grup de sèries i la sèrie.- La unitat documental simple i la composta.- El concepte de col·lecció.

4. Els sistemes arxivístics.

4.1 **Els sistemes i els models arxivístics:** El concepte i la definició de sistema arxivístic.- Els diferents sistemes, centralitzats i descentralitzats: tipologia i exemplificació.- El sistema arxivístic de la Unió Europea.

4.2 **El sistema arxivístic espanyol:** Introducció: evolució històrica.- Les bases legals: la Constitució i l'Estatut, les lleis d'Arxius i de Patrimoni, la Ley del Patrimonio Histórico Español i les lleis de Règim Local.- Els organismes administratius i tècnics.- **Els centres del sistema arxivístic espanyol:** els arxius històrics Generals, els arxius històrics Regionals, els arxius històrics de Districte, els arxius històrics Provincials, els altres arxius Històrics, els arxius de l'Administració General de l'Estat, els arxius de l'Administració Perifèrica de l'Estat, els arxius de l'Administració Autònoma, els arxius de l'Administració Local, els arxius Eclesiàstics, els arxius d'Entitats Oficials i Corporacions, els arxius Privats.

4.3 **El sistema arxivístic català:** Introducció: evolució històrica.- Les bases legals.- Els organismes administratius i tècnics.- Els centres: els arxius de l'Administració Central, els arxius de l'Administració Autònoma, els arxius de l'Administració Local, els arxius Eclesiàstics, els arxius d'Entitats Oficials i Corporacions, els arxius Privats.

5. L'arxivística com a professió

5.1 **Els organismes:** la UNESCO i el programa RAMP. El Consell Internacional d'Arxius: organismes i activitats. La Comissió europea i el DLM-Forum.

5.2 **Les associacions professionals:** Introducció: gènesi, evolució, objectius i perspectives.- Estrangeres.- Espanyoles.- Catalanes.

5.3 **La deontologia arxivística i la formació:** El codi ètic: necessitat, utilitat i contingut. La formació professional: les competències i els nivells professionals.- Els estudis a Europa.- Els estudis a l'Estat espanyol.

6. BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

Identificació	Recurs
MULLER 1898	MULLER, S., FEITH, J. A., FRUIN, R. (1898). <i>Handleiding voor het ordenen en beschrijven van Archieven [Manual d'organització i descripció dels arxius]</i> . Groningen: Erven B. Van der Kamp. [Hi ha traduccions a l'alemany (Leipzig, 1905), a l'italià (Torí, 1908 i Milà, 1974), al francès (la Haia, 1910), a l'anglès (Nova York, 1940) i al portuguès (Rio de Janeiro, 1960)]. [Última reedició de l'edició anglesa: Chicago : Society of American Archivists, 2003]
JENKINSON 1922	JENKINSON, Hilary (1922). <i>A Manual of Archive Administration</i> . Oxford: Clarendon Press. (2a ed.: London: Percy Lund, Humphries and Co. Ltd., 1965).
CASANOVA 1928	CASANOVA, Eugenio (1928). <i>Archivistica</i> . Siena: Stab. Arti Grafiche Lazzeri. (Edició anastàtica, Torino: Bottega d'Erasmus, 1966).
BRENNEKE 1953	BRENNEKE, Adolf (1953). <i>Archivkunde. Ein Beitrag zur Theorie und Geschichte des Europäischen Archivwesens</i> . Leipzig: Koehler und Amelang. (traducció a l'italià de Renato Perrella, <i>Archivistica. Contributo alla teoria ed alla storia archivistica europea</i> . Milano: Giuffrè, 1968).
SHELLENBERG 1956	SHELLENBERG, Theodore R. (1956). <i>Modern archives. Principles and techniques</i> . Melbourne: F. W. Cheshic. (Traducció al castellà de Manuel Carrera Stampa, <i>Archivos modernos. Principios y técnicas</i> . La Habana: Instituto Panamericano de Geografía e Historia, 1958).
FAVIER 1958	FAVIER, Jean (1958). <i>Les archives</i> . Paris: Presses Universitaires de France. (7a ed. : 2001).
MANUEL 1970	<i>Manuel d'Archivistique</i> . (1970) <i>Théorie et pratique des Archives publiques en France</i> . Ouvrage élaboré par l'Association des Archivistes Français. Paris: SEVPEN.

ROBERGE 1983	ROBERGE, Michel (1983). <i>La gestion des documents administratifs</i> . Québec: Documentor. La Pocatière. (Traducció al català de Miquel Casademont i Donay, <i>La gestió dels documents administratius</i> . Barcelona: Diputació; AAC, 1993) (nova edició, <i>L'essentiel de la gestion documentaire</i> . Québec: Gestar, 2002).
LODOLINI 1984	LODOLINI, Elio (1984). <i>Archivistica. Principi e problemi</i> . Milano: Franco Angeli. (6a ed.: 1992) (traducció al castellà de Mercedes Costa Paretas, <i>Archivistica. Principios y problemas</i> . Madrid: ANABAD, 1993).
ADMINISTRACION 1985	<i>La administración moderna de archivos y la gestión de documentos: el prontuario RAMP (1985)</i> . Recopilado por Peter Walne. París: UNESCO.
HEREDIA 1986	HEREDIA HERRERA, Antonia (1986). <i>Archivistica General. Teoría y práctica</i> . Sevilla: Diputación Provincial. (7a ed.: 1995).
ROMERO 1994	ROMERO TALLAFIGO, Manuel (1994). <i>Archivistica y archivos: soportes, edificios y organización</i> . Carmona: S & C Ediciones ; Asociación de Archiveros de Andalucía. (3a ed.: 1997).
CRUZ MUNDET 1994	CRUZ MUNDET, José Ramón (1994). <i>Manual de archivística</i> . Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. (5a ed.: 2003).
NUÑEZ 1999	NÚÑEZ FERNÁNDEZ, Eduardo (1999). <i>Organización y gestión de archivos</i> . Gijón: Ediciones Trea.
ALBERCH 2002	ALBERCH I FUGUERAS, Ramon (2002). <i>Els arxius, entre la memòria històrica i la societat del coneixement</i> . Barcelona: Pòrtic ; Editorial UOC. (Edició en castellà, <i>Los archivos, entre la memoria histórica y la sociedad del conocimiento</i> . Barcelona: Editorial UOC, 2003).
CRUZ 2006	CRUZ MUNDET, Jose Ramon (2006). <i>La gestión de documentos en las organizaciones</i> . Madrid: Pirámide.
BETTINGTON 2008	BETTINGTON, Jackie; EBERHARD, Kim; LOO, Rowena; SMITH, Clive (eds.) (2008). <i>Keeping archives</i> . 3 rd ed. Sydney: Australian Society of Archivists Incorporated.
JIMERSON 2009	JIMERSON, Randall C. (2009). <i>Archives Power. Memory, Accountability, and Social Justice</i> . Chicago: Society of American Archivists.
MANUAL 2009	<i>Manual d'arxivística i gestió documental (2009)</i> . Coordinadores: Emília Capell i Garriga, Mariona Corominas i Noguera. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya.
MILLAR 2010	MILLAR, Laura (2009). <i>Archives: principles and practices</i> . London: Facet.
CRUZ 2011	CRUZ MUNDET, José Ramón (dir.) (2011) <i>Administración de documentos y archivos. Textos fundamentales</i> . Madrid, Coordinadora de Asociaciones de Archiveros y Gestores de Documentos (CAA)

HILL 2011	HILL, Jennie (Ed.) (2011). <i>The Future of Archives and Recordkeeping. A reader</i> . London: Facet.
CRUZ 2012	CRUZ MUNDET, Jose Ramon (2012). <i>Archivística: gestión de documentos y administración de archivos</i> . Madrid: Alianza editorial.
ALBERCH 2013	ALBERCH I FUGUERAS, Ramon (2013). <i>Archivos: entender el pasado, construir el futuro</i> . Barcelona: Editorial UOC. (El Profesional de la Información; 20).
COOK 2013	COOK, Terry (2013).
BROWN 2014	BROWN, C. (ed.) (2014). <i>Archives and recordkeeping : theory into practice</i> , London : Facet Publishing.
GILLILAND 2014	GILLILAND, A.J. (2014). <i>Conceptualizing 21st-Century Archives</i> . Society of American Archivists.
DURANTI 2015	DURANTI, Luciana, FRANKS, Patricia C (eds.) (2015). <i>Encyclopedia of Archival Science</i> . Lanham, MD: Rowman & Littlefield.
MACNEILL 2017	MACNEILL, Heather, EASTWOOD, Terry (eds) (2017). <i>Currents of Archival Thinking, 2nd Edition</i> . Santa Barbara: Libraries Unlimited.
GILLILAND 2017	GILLILAND, Anne J., MCKEMMISH, LAU, Andrew J. (eds) (2017). <i>Research in the Archival Multiverse</i> . Clayton: Monash University Publishing

Webgrafia

Identificació	Recurs
W1	Unesco. Communication and Information. Archives. http://www.unesco.org/new/en/communication-and-information/access-to-knowledge/archives/
W2	<i>International Council on Archives</i> . http://www.ica.org
W3	<i>Associació d'Arxivers de Catalunya. Enllaços</i> . http://www.arxivers.com
W4	<i>Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació. Arxius i Gestió documental</i> . http://bit.ly/xFtH41
W5	<i>PARES. Portada de Archivos Españoles</i> . Ministerio de Cultura. < http://pares.mcu.es/ >

Revistes

Identificació	Recurs
COMMA	<i>Comma. International Journal on Archives</i> . Paris: International Council on Archives / Conseil International des Archives, 2001-
ARCHIVAL SCIENCE	<i>Archival Science: International Journal on Recorded Information</i> . Main editors: K. Anderson; E. Ketelaar; E. Yakel. Dordrecht : Kluwer Academic Publisher, 2001-. ISSN: 1389-0166 (print version). ISSN: 1573-7519 (electronic version)
BOLETÍN ANABAD	<i>Boletín de la Asociación Española de Archiveros, Bibliotecarios, Museólogos y Documentalistas</i> . Madrid: ANABAD, 1950-
LLIGALL	<i>Lligall. Revista Catalana d'Arxivística</i> . Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 1988-
TABULA	<i>Tabula. Revista de Archivos de Castilla y León</i> . Salamanca: Asociación de Archiveros de Castilla y León, 1992-
REVISTA D'ARXIUS	<i>Revista d'Arxius</i> . València: Associació d'Arxivers Valencians, 2002-
ARCHIVES & SOCIAL STUDIES	<i>Archives & Social Studies</i> . Cartagena: Ayuntamiento, 2007- ISSN 1988-0626. Revista electrònica. http://socialstudies.cartagena.es/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1

7. METODOLOGIA DOCENT

La metodologia docent combina:

- Activitats presencials de caràcter teòric i pràctic que es desenvolupen a l'aula en dues sessions setmanals. I on es combina les explicacions teòriques amb la participació activa de l'alumnat en les activitats de reflexió i debat.
- Treball individual de l'alumne. Inclou l'estudi dels materials disponibles al Campus Virtual, la lectura de la bibliografia complementària indicada a classe i la realització dels treballs de reflexió.
- Tutories individuals, quan s'escaigui.

7.1 ACTIVITATS DE FORMACIÓ

Títol	UD	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides				
Classes interactives		36	1,44	B08,CE1.1, CE1.2, CE1.3, CT1, CT4

Tipus: Supervisades

Activitats pràctiques sobre casos d'ús	25	1	B07, CE1.1, CE1.2, CE1.3, CT1, CT8
Tipus: Autònomes			
Estudi dels materials i lectura de la bibliografia	32	1,28	B10, CE1.1, CE1.2, CE1.3, CT1, CT8

8. SISTEMA D'AVUACIÓ

8.1 ACTIVITATS D'AVUACIÓ

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació a classe	10 %	10	0.4	B08, CE1.1, CE1.2, CE1.3, CT1, CT4
Treball 1	25 %	10	0.4	B07, B08, CE1.1, CE1.2, CE1.3, CT1, CT4
Treball 2	25 %	10	0.4	B07, B08, CE1.1, CE1.2, CE1.3, CT1, CT4, CT8
Examen teòric	40 %	2	0.08	CE1.1, CE1.2, CE1.3, CT1, CT4

El procediment de recuperació consistirà en l'elaboració d'un treball sobre algun dels temes explicats al llarg del curs.

9. PLANIFICACIÓ DE LA DOCÈNCIA

SETMANA	TEMA	MÈTODE	HORES
1-3	1. L'arxivística com a ciència interdisciplinària	Classes, fòrum, pràctiques i treball individual	30
4-6	2. Els arxius	Classes, fòrum, pràctiques i treball individual	30
7-9	3. Els documents i la informació	Classes, fòrum, pràctiques i treball individual	30
10-11	4. Els sistemes arxivístics	Classes, fòrum, pràctiques i treball individual i en grup	25
12	5. L'arxivística com a professió	Classes	10